

Innovaatio-ohjelmien yhteistilaisuus

Timo Halonen
Maa- ja metsätalousministeriö

Tilaisuuden tarkoitus

- Varmistaa yhtenäinen kuva innovaatio-ohjelmien tavoitteista, toimintatavoista, rahoituksen käytön pelisäännöistä ja ohjausryhmän roolista.
- Mahdollisuus selventää epäselviä asioita ohjelmien käynnistyessä.
- Tukea ohjelmien laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa.

Tilaisuuden sisältö

1. Innovaatio-ohjelmamallin tavoitteet
2. Kehittämissuunnitelma
3. Ohjausryhmien rooli ja tehtävät
4. Ohjelmien rahoituksen käytön keskeiset periaatteet
5. Innovaatio-ohjelmien viestintä

Innovaatio-ohjelmat strategisesti tärkeä toimi

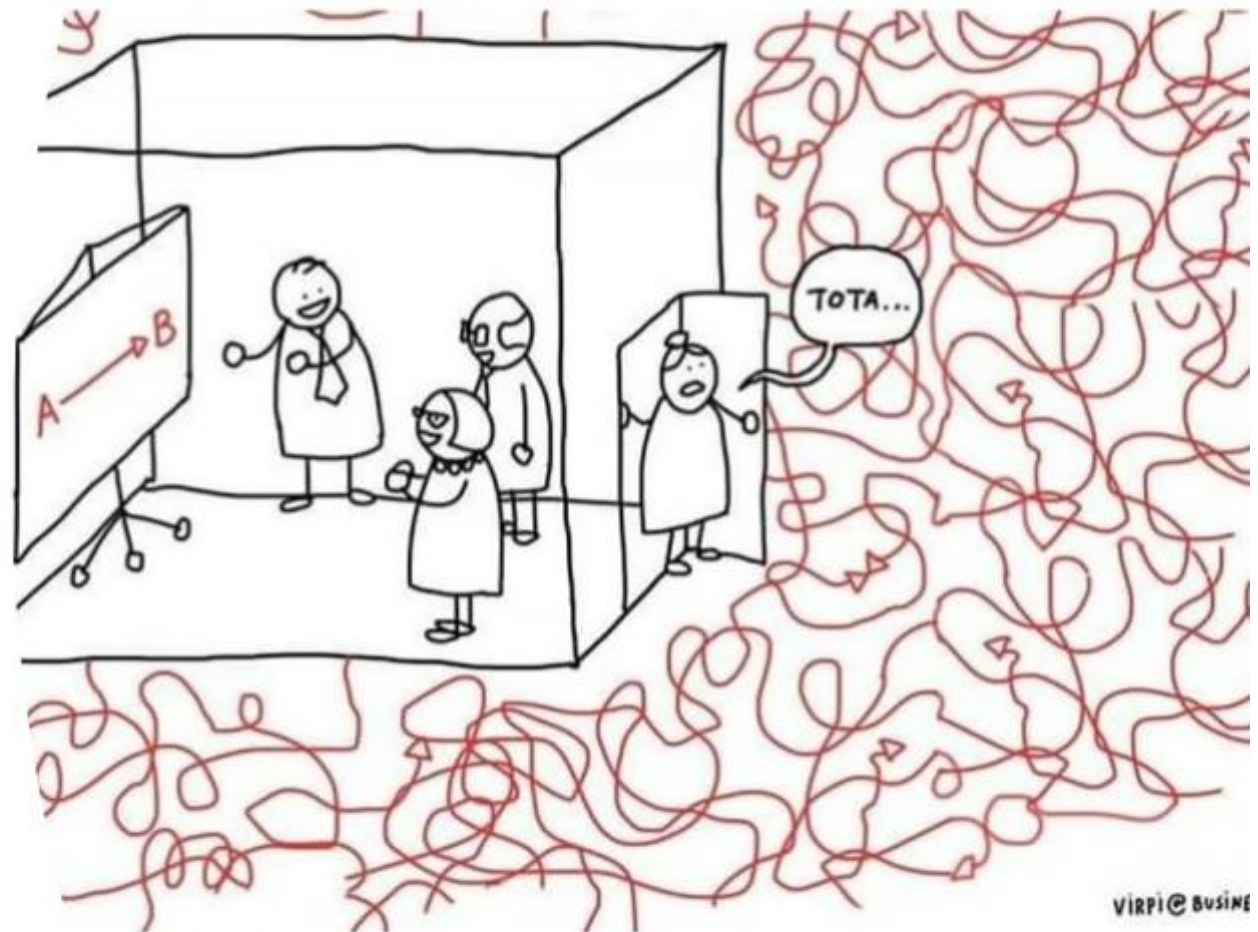
- EU-asetus: *'Strategisesti tärkeällä toimella' toimea, joka on merkittävä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta ja johon sovelletaan erityisiä seuranta- ja viestintätoimenpiteitä;*
- Innovaatio-ohjelmat tunnistettu Suomen EMKVR-ohjelmassa strategisesti tärkeiksi toimiksi.
- Asetuksesta tulevia vaatimuksia:
 - Seurantakomitealla velvoite seurata strategisesti tärkeiden toimien edistymistä
 - Käynnistystilaisuuden järjestäminen (innovaatiopäivät 2023)

Monimutkaisten haasteiden ratkaiseminen vaatii systeemistä ymmärrystä

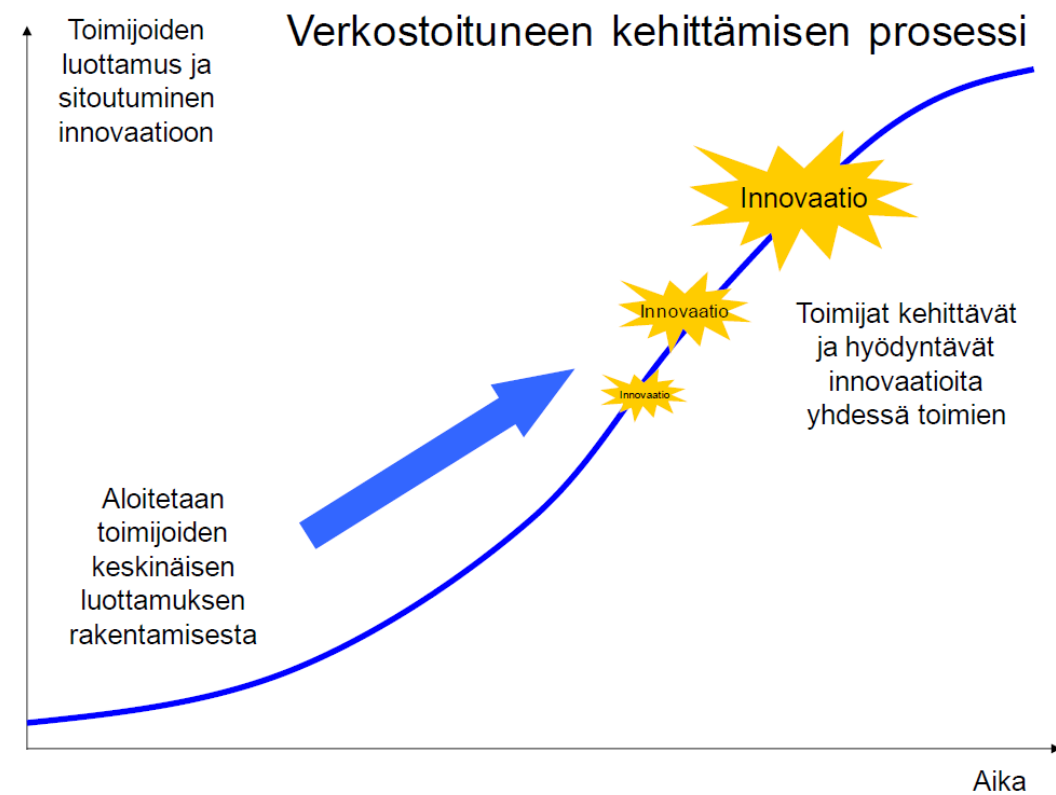
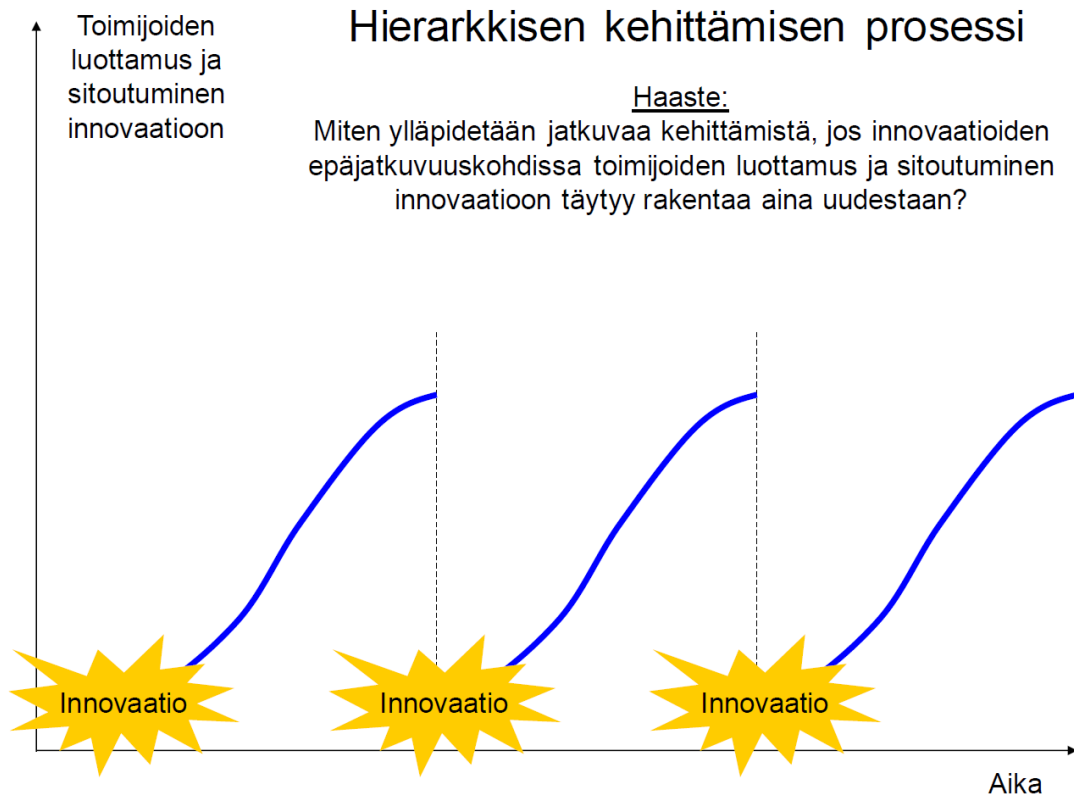

Systeminen ymmärrys

- "Tässä ja nyt" -asioiden hoitamisen sijaan (rinnalla) tulee
 - ymmärtää systeemien toimivuutta ja "logiikkaa", joka on erilainen kuin sen osien
 - hahmottaa asioiden välisiä kytkentöjä ja synnyttää yhteistä tilanneymmärrystä
 - parantaa ennakointiosaamista
 - siirtää tekemisen painopistettä olemassa olevan tuottamisesta tulossa olevan tutkimiseen

Hankelähtöisestä kehitystyöstä verkostomaisen kehittämiseen

Innovaatio-ohjelmamallin tavoite

- Yritysten välisen sekä yksityisten ja julkisten toimijoiden väliseen yhteistyön edistäminen ja suunnata kehitystyötä ja tki-resursseja pitkäjänteisesti keskeisten tavoitteiden saavuttamiseen.
- ⇒ Monimutkaisten haasteiden ratkaiseminen tai kasvumahdollisuuksien avaaminen
- ⇒ Parantaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta
- ⇒ Lisätä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kykyä hyödyntää monipuolisesti kansallisia ja kansainvälisiä rahoituslähteitä
- ⇒ Parantaa yritysten kykyä uusien teknologioiden ja tuotteiden käyttöönottoon
- ⇒ **Tuotannon kestävä kasvu ja arvon lisääminen sekä kalavarojen tilan parantuminen**

2. Kehittämissuunnitelma

Kehittämissuunnitelma

- Kehittämissuunnitelman tulisi vastata kysymyksiin: mitä, miksi ja miten.
 - Jäsentää tiivisti kunkin ohjelman konkreettiset tavoitteet ja kehittämistyön painopisteet sekä niiden mukaiset toimenpiteet + tuloksellisuuden seurantaan sovellettavat mittarit.
 - Ohjaa innovaatio-ohjelman varojen käyttöä
 - Tunnistaa toimet, jotka pyritään toteuttamaan erillisrahoituksella
=> muodostaa kokonaiskuvan vaadittavasta pitkäjänteisestä kehitystyöstä.
- Vuosittain päivitettävä asiakirja. Päivitystyö osallistavasti.
- Ohjausryhmä käsittelee kehittämissuunnitelman päivityksen, ELY-keskus hyväksyy.
=> tarkoittaa rahoituspäätöstä ja varmistaa varojen käytön oikeellisuuden ja valtiontukiyhteensopivuuden.
- Julkisesti nähtävillä = läpinäkyvyys
- Raportoinnin ja seurannan työkalu

Innovaatio-ohjelmien varojen käyttö

- Kehittämissuunnitelma määrittelee varojen käytön kohdennuksen.
- Kuvaus sisältää:
 - Toimen tavoitteet
 - Varattava rahoitus
 - Miten toimi toteutetaan (varojen käytön kohdennus, toteuttajat, aikataulu)
 - Hankkeen lopputuotos ja sen hyödyntäminen.
- Sitomattomien varojen käytön kohdennus edellyttää kehittämissuunnitelman muuttamisen.

Toimet, jotka pyritään toteuttamaan innovaatio-ohjelman ulkopuolisella rahoituksella

- Tavoitteena tunnistaa ja kuvata toimet, jotka ovat tärkeitä tavoitteen saavuttamisen kannalta, mutta joiden toteuttamiseen innovaatio-ohjelman rahoitus ei riitä tai joiden toteuttamiseen EMKVR-rahoitus ei ole sopivin.
 - Tieto hyödynnetään määräaikaisten rahoitushakujen suuntaamisessa sekä hallinnon vaikuttamistyössä muiden kotimaisten ja kansainvälisten rahoitushakujen suuntaamisessa.
- Rahoitustarpeen kuvaus:
 - Ongelman/haasteen kuvaus
 - Mahdollinen ratkaisuehdotus
 - Arvio tarvittavan rahoituksen suuruusluokasta

KV-tutkimusrahoitus?

- Innovaatio-ohjelmamallin yksi tavoitteista lisätä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kykyä hyödyntää monipuolisesti kansainvälisiä rahoituslähteitä kalatalousalan kehittämiseen.
- KV-tutkimusrahoituksen suuntaaminen edellyttää:
 - pitkäjänteistä vaikuttamistyötä hallinnolta
 - näkemyksellisyyttä teemoista ja tarpeista
 - arvio siitä, mihin on järkevää sitoa rajallisia kansallisia tutkimusresursseja
 - arviota siitä, missä tutkimusaiheissa kv-tutkimusyhteistyö tuottaa eniten lisäarvoa kansalliseen kehittämiseen.
- Voisiko kehittämissuunnitelman päivittämisprosessin yhteydessä jäsentää myös kv-rahoituksen tarpeet ja prioriteetit?

Kehittämissuunnitelman päivittäminen

- Varsinainen päivitystyö tehtävä kerran vuodessa. Arvioitava:
 - Rahoituksen uudelleen suuntaamisen tarve
 - Sitomattomien varojen kohdentaminen
 - Tunnistettava innovaatio-ohjelmien ulkopuolisella rahoitettavat tarpeet
 - Muut mahdolliset muutostarpeet
- Tehtävä osallistavasti:
 - Näkemysten ja tarpeiden kuuleminen toimijoilta, tutkimuksesta ja hallinnosta
 - Suositeltavaa järjestää tilaisuus näkemysten keräämiseksi ja tilanneanalyysin tekemiseksi
 - Jatkuvan ennakkoinnin ja arvioinnin tulosten hyödyntäminen
 - Ohjelman koordinaattori ja partnerit koostavat palautteen perusteella ehdotuksen suunnitelman päivittämiseksi. Ohjausryhmä käsittelee ja hyväksyy ehdotuksen lähetettäväksi rahoittajalle hyväksyttäväksi.
- Kehittämissuunnitelmaan on mahdollista tehdä muutosehdotus, mikäli ilmenee nopea ja perusteltu tarve kohdentaa sitomattomia varoja akuuttiin kehittämistoimeen. Tällöin riittää ohjausryhmäkäsittely ja ELY:n hyväksyntä.

3. Ohjausryhmien rooli

Ohjausryhmän tehtävät

- Ohjausryhmän pakolliset hallinnolliset tehtävät:
 - Seuraa, että ohjelma toteutetaan kehittämissuunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaisesti
 - Käsittelee ja hyväksyy hankkeen maksatushakemukset, väliraportit, loppuraportit lähetettäväksi rahoittajalle
 - Käsittelee ja hyväksyy kehittämissuunnitelman ja hankkeen rahoituspäätöksen muutosehdotukset lähetettäväksi rahoittajan hyväksyttäväksi
- Muut tehtävät:
 - Antaa mahdollisimman laaja-alainen asiantuntemus projektin johtamisen tueksi.
 - Sparraavalla otteella toimivalla, aktiivisella ohjausryhmällä on merkittävä vaikutus ohjelman etenemiseen ja onnistumiseen. Tarkoituksena auttaa tavoitteiden saavuttamisessa.
 - Tiedottaa omissa verkostoissaan tuloksista ja saattaa mahdolliset hyvät käytänteet laajempaan tietoisuuteen.
- Ohjausryhmä ei vastaa oikeudellisesti hankkeen toiminnasta, vaan vastuu on tuensaajalla.

4. Ohjelmien rahoituksen käytön periaatteet

MMM:n linjaukset tki-varojen käytölle

1. Innovaatio-ohjelmien ja yleishyödyllisten kehittämishankkeiden tulee täyttää kaikki seuraavat EU-asetuksessa kuvatut kriteerit: i) ne ovat kollektiivisen edun mukaisia (hyödyttävät kala-alan toimijoita); ii) niillä on kollektiivinen tuensaaja; iii) niillä on innovatiivisia piirteitä tai niissä varmistetaan niiden tulosten julkinen saatavuus (projektin tulokset on julkaistu)
2. Innovaatio-ohjelmissa kehittämissuunnitelma määrittelee varojen käytön kohdennuksen. Siitä tulee käydä ilmi konkreettisen kehittämistoimen tavoitteet ja miten toimi toteutetaan (varojen käytön kohdennus, toteuttajat, aikataulu) sekä hankkeen lopputuotos ja sen hyödyntämissuunnitelma. Tällä varmistetaan varojen käytön läpinäkyvyys ja varojen kohdentamisen hyväksyttävyys. Kehittämissuunnitelma tulee päivittää vähintään kerran vuodessa ja kehittämissuunnitelman muutosehdotukset käsitellään ohjausryhmässä. Rahoittaja käsittelee ja hyväksyy muutosesityksen. Kehittämissuunnitelma tulee olla julkisesti nähtävillä.
3. Innovaatio-ohjelmat eivät ole lähtökohtaisesti aineellisten tai aineettomien investointien rahoitusohjelma. Investoinnit toteutetaan erillisinä yleishyödyllisinä kehittämishankkeina määräaikaisten hakumenettelyjen puitteissa tai yritysten tki-hankkeina.

4. Mikäli innovaatio-ohjelmassa on tarkoituksenmukaista tehdä investointi, merkittävät investoinnit vaativat rahoittajan etukäteishyväksynnän ja niiden on oltava perusteltuja toimialan yleisen kehittämisen näkökulmasta. Innovaatio-ohjelmissa merkittävät laite- tai koneinvestoinnit on kirjattava kehittämissuunnitelmaan ja hyväksyttävä etukäteen rahoittajalla. Hankinnoissa on noudatettava hankintalain menettelyjä.
5. Innovaatio-ohjelmien rahoitusta voidaan kohdentaa pilottien ja demonstraatioiden toteuttamiseen, jolloin kyseessä on alhaisen TRL-teknologiat (technology readiness level).
6. Jos hankintaan laitteita tai koneita hankkeen aikaiseen tarpeeseen, lähtökohtana on vuokraus tai leasing. Kulutustavaran hankinta hyväksyttävää kehittämishankkeissa, kunhan se on perusteltua hankkeen tavoitteiden näkökulmasta.

7. Hankkeen päättymisen jälkeen laite, modifioitu laite tai kone(investointi) jää toteuttajan haltuun yleishyödylliseen tarkoitukseen tai myydään avoimella menettelyllä, jolloin myynnistä saadut rahat palautetaan rahoittajalle. Tästä on lähtökohtaisesti sovittava etukäteen rahoittajan kanssa tai viimeistään hankkeen päättyessä.
8. Yleishyödyllisten kehittämishankkeiden ja innovaatio-ohjelmien myötä syntyneet tulokset on aina julkaistava.
9. Innovaatio-ohjelmassa tai muissa yleishyödyllisissä kehittämishankkeissa yritysysteistyössä tehtävän kehitystyön ja kokeellisten tuotantomittakaavan testausten tulee aina palvella kollektiivista etua ja tämän vuoksi yleishyödyllisessä tutkimushankkeessa syntyvän hyödyn ei pitäisi kohdistua vain yhteen tai yksittäisiin yrityksiin. Yritysten kanssa yhteistyössä toteutettavien kokeellisten tutkimusten toteuttamisesta tulee sopia etukäteen kirjallisesti. Sopimuksessa tulee arvioida, ettei tutkimusyhteistyöstä synny kiellettyä valtiontukea yhteistyöyritykselle. Yrityspartnereiden valinta tulee tehdä avoimesti ja syrjimättömästi.

10. Yleishyödyllisissä hankkeissa syntyneet keksinnöt on mahdollista suojata ja siirtää kaupalliseen toimintaan. Keksintöjen kaupallistaminen tulee tehdä avoimella menettelyllä ja huolehdittava, ettei keksinnön siirtämisessä yksityiselle kaupalliselle toimijalle synny kiellettyä valtiontukea. Keksinnön kaupallistaminen voidaan tehdä esimerkiksi seuraavilla tavoilla: 1) keksintö voidaan tarjota markkinahintaisesti kaikille halukkaille ei-eksklusiivisella lisenssillä kaupallisesti hyödynnettäväksi, 2) keksintö voidaan myydä markkinahintaisesti yhdelle toimijalle keksinnön omistajan tarjottua mahdollisuutta ostaa keksintö avoimesti tiedottaen ja 3) keksinnön edelleen kehittäminen yksityisten yritysten toimesta julkisten tietojen perusteella.

11. Innovaatio-ohjelmasta ei rahoiteta syntyneiden keksintöjen suojaamis- tai patentointityötä. Tämä tehdään tutkimuslaitosten omalla rahoituksella tai erillisen hankerahoituksen esim. BF:n research to business hankerahoituksen puitteissa.

Epäselvyyttä rahoituksen käytöstä?

- Kultainen sääntö: Kysy ensin rahoittajalta eli ELY-keskukselta!

5. Innovaatio-ohjelmien viestintä